

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Præfatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

TRACTATUS QVARTVS

DE VIRTVTIBVS ET DONIS.

Ad Quæstionem 55. Divi Thomæ, usque ad 71.

P R Æ F A T I O.

*Q*UOD de tribus olim Græciæ florentissimis urbibus à Seneca patre dictum est, omnibus sua decora esse: Athenas eloquentiâ inclytas esse, Thebas factis, Spartas armis; pari jure de variis Theologiae partibus dicendum existimo, cuiuslibet, suam dotem singularem esse, quâ cæteris superior sit, easque antecedit. Nihil dicam de cæteris Theologiæ partibus, de quibus hæctenus egimus, vel postea acturi sumus; sed quod attinet ad hanc de virtutibus Tractationem, si cum cæteris conferatur, nulla est quæ hanc utilitate & emolumento, quod inde maximum provenire potest, superet, aut cum ea jure contendat. Quid enim virtute utilius, & melius, quæ, ut inquit Aristoteles, bonum facit habentem, & opus ejus bonum reddit, laude & præmio dignum? Sanè cum cæteris rebus, fortitudine, pulchritudine, visus acumine, aliisque dotibus, quæ partes corporis, & membris affixa organa veluti proprias sedes obtinent, eaque afficiunt, animantibus homo inferior sit, solâ virtus est impressa animo, quâ cætera superat, ea regit, & in ea imperium exercet. Vt enim egregiè advertit Seneca, cætera homini cum animantibus communia sunt; nisi quod in brutis potiora esse, & magis vigere natura voluit, quo minùs capacia sunt eorum, quæ rationem consequuntur, vel juvant. Est fortis, & leones: formosus est, & pavones: velox est, & equus: habet vocem, sed quantò clariorem canes, acutiorem aquilæ, graviorem tauri, suaviolem lucinæ? Sed in unam virtutis participationem non veniunt: hanc sibi integram homo vendicat, hæc unius hominis una & satis ampla possessio: ut propterea aliarum rerum hominem vel cupidum, vel sollicitum esse natura vetuerit, quod una virtus sit, quæ cupidinem jure accendat, & sollicitudinem mereatur; nec tam aliorum quæ brutis indulsit, jacturam una virtus compensat, quàm ea omnia, quibus scire uti minimè brutis concessum est, una virtus obtineat, & eorum usum tribuat. Nemo est, si sua rebus pretia statuatur, nec à sensibus rationem illudi sinat, qui dubitet suam pulchritudinem, & sanitatem virtuti inesse, suas delicias, & divitias obtinere; quarum fragilis corporum pulchritudo, fæda delicia, & tam faciles deperdi divitiæ, quàm haberi difficiles, non aliud quàm umbra quadam existimanda sint. Idque Cicero ipse advertit, & his verbis præclare explicuit: Sicut est sanitas & pulchritudo cor-
4 Tusc.
culm.
quæst.

minem deceant rationis compotem, & ad cœlestia natum? Non solum nulla sunt sine virtute, sed nec præter virtutem. Vnde acutè notat Gregorius, Iobi filios virtute exercitatissimos, conviviis quotidie vacare; quod nimirum jugem animis, perpetuamque lætitiã, purissimamque voluptatem, virtus asserat. Filij, inquit, per domos convivium faciunt, dum virtutes singulæ juxta modum proprium mentem pascunt. Et ipse Seneca Lucilio suo penè indignatus, quod egrè ferret sibi voluptates omnes interdici, quibus res externa sensus alliciunt: Existimas, inquit, me detrahere tibi multas voluptates, qui fortuita submoveo, qui dulcissima spei oblectamenta censeo devitanda: imò e contra, volo tibi nunquam deesse lætitiã, volo illam tibi domi nasci. Sanè ceteræ voluptates vix summam cutem, extremamque corporis superficiem attingunt; cum ea deliciæ quas virtus parit, in ultimos usque recessus penetrant, animamque omnem perfundant. Neque id mirum; cum stillicidium quoddam sint cœlestis beatitudinis, quo, dum à cœlesti patria exulamur, hujus exiliij radia demulcentur, & calamitates asperguntur, ut facilius ferantur. Vnde Augustinus: In regione illa intelligibilem, beata vita in fonte bibitur, indeque aspergitur huic humanæ vitæ, ut in tentationibus hujus sæculi temperanter, fortiter, justè, prudenterque vivatur. Et D. Gregorius, qui præcipuas, & aliarum cardines, quatuor virtutes confert cum Paradisi quatuor fluminibus, quæ universam terræ superficiem irrigabant. Quatuor, inquit, Paradisi flumina terram irrigant; quia dum his quatuor virtutibus cor infunditur, ab omni desideriorum carnalium æstu temperatur. Sed quid diutius de virtute malè mereor, dum penè violatâ sanctitate, & deturpatâ venustate, rudibus adeo lineamentis, hujus depingere imaginem tentare audeo? Vtinam sese ipsa proderet, & in omnium conspectum veniret! Mirabiles sanè, ut olim dicebat Plato, & omnium amores sibi conciliaret, & violatam pulchritudinem, solo sui conspectu repararet. Si aves (amice Lector) de virtute pro meritis statuere, hæc tibi in primis comparanda est, quæ sui duntaxat pretium & agnoscit, & docet. Interim quod Apelli contigisse ferunt, tibi votis omnibus exopto. Ferunt enim quod cum amasia Alexandri Compaspis imaginem pingeret, ita hujus amore captus est, ut eam sibi jungi connubio ab Alexandro postularit, ac impetravit etiam; cum nullum satis amplum pretium reperiri unquam posse existimaret Alexander, præter unam Compassem, quo satis tantâ industriâ & arte elaboratam imaginem compensaret. Vtinam virtutis, cujus tibi imaginem & tabellam exhibeo, ita te pulchritudo rapiat, ut eam velut sponsam tibi jungi connubio à Deo postules, quem Dominum virtutum Vates nuncupat! Major tibi felicitas quam Apelli contingeret: nec enim peritura pulchritudinis, aut unius duntaxat virtutis, sed Dei ipsius possessionem, ultra quam nihil unquam optandum super sit, tibi comparabis: Vt enim dixit Augustinus, Præmium virtutis erit ipse qui virtutem dedit. Didicerat id D. Thomas, & ita suis studiis, & contemplandæ divinæ pulchritudini incumberebat, ut non aliam laborum suorum mercedem, quam Deum ipsum postularet. Et sanè is erat quo Ecclesiam defendebat indefessus labor, ut nil minus deberet, ea etiam quæ labor compensaretur merces, ut nil majus posse eligere. Malè scripserat, si aliter elegisset: sed benè scripsit, & melius elegit. Vnus est (Amice Lector) Angelicus Præceptor, à quo utrumque discas: Sed utrumque discas, ne frustra hujus discipulus sis. Vale, & virtuti stude.

Lib. 11.
de civi.
cap. 2.